

فتح دل‌ها

اول باید به این نکته توجه داشته باشیم که دین اسلام یک دین سیاسی و اجتماعی است.

درس‌هایی که از امام‌رضا(ع) آموخته‌ام

فتح دل‌ها

دکتر سیدیحیی یثربی: اول باید به این نکته توجه داشته باشیم که دین اسلام یک دین سیاسی و اجتماعی است.

در اسلام به جامعه توجه شده و به این نکته توجه داده شده که تا جامعه سالم نداشته باشیم، انسان‌های سالم نمی‌توانیم داشته باشیم. نکته دوم اینکه ما باید معصومان(ع) را الگو و سرمشق و اسوه عمل بدانیم نه وسیله نجات؛ یعنی فکر نکنیم هرگونه که رفتار کنیم، آنها ما را نجات می‌دهند؛ بلکه باید مثل معصومان با الگوی آنها رفتار کنیم تا کردارمان، ما را نجات دهد. با این مقدمه، ما باید امام هشتم را الگوی رفتار سیاسی و اجتماعی خودمان قرار دهیم.

از این نظر ما از رفتار آن حضرت نکته‌ها می‌آموزیم. این ولایت‌عهدی‌ای که امام پذیرفتند، به نظر من به خاطر آن بود که فرصت مناسب را از دست ندهند. دوران مأمون دوران بیداری عقلانی و آزادی گفت‌وگو بود. نزدیک شدن امام‌هشتم به خلافت یا تحمل و پذیرفتن این نزدیکی، به آن دلیل بود که مکتب اهل بیت را که در زمان هارون سخت در تنگنا قرار گرفته بود، در جهان اسلام مطرح سازند؛ یعنی از این فرصت بهره گرفتند تا مکتب اهل بیت را بهتر معرفی کنند.

ممکن است عده‌ای ایجاد اشکال کنند که چرا حضرت‌رضا(ع) ولایت‌عهدی را پذیرفتند اما آنها باید به این نکته توجه کنند که تندی و سختگیری همیشه سودمند نیست. جاهایی باید نرمش نشان داد، چنان که رسول خدا(ص) در صلح حدیبیه آنگونه نرمشی داشتند که صدای بیشتر اصحاب درآمد که این صلح به سود مسلمانان نیست؛ ولی رسول خدا(ص) با این صلح رفتاری از خودشان بروز دادند که بیش از شمشیرکشیدن، در جلب توجه مردم و به دست آوردن دل‌های مردم مؤثر افتاد و لذا زبان وحی، این صلح را یک فتح بزرگ و آشکار نامید و سوره مبارکه فتح در جریان این صلح نازل شد.

بنابراین ما مسلمانان باید در دنیای امروز که همه دم از صلح و گفت‌وگو می‌زنند، از خشونت بپرهیزیم و بر آن کوشیم تا دل انسان‌ها را به دست آوریم؛ زیرا کاری که از راه دل مردم می‌توان کرد، با زور و تهدید نمی‌توان؛ چنان که رسول خدا(ص) مکه را با زور فتح نکرد بلکه با به دست آوردن دل مردم فتح کرد و امام‌رضا(ع) هم در جست‌وجوی شرایطی بود که خود را به عنوان یک شخصیت الگو از اهل بیت پیامبر(ص) به مردم معرفی کند، اگرچه این فرصت بسیار کوتاه هم بود.